

OSBY KOMMUN
kommun@osby.se

2024-04-17

1 (19)

Dnr SI 2023:6908

Beslut

efter planerad kvalitetsgranskning av anpassad
gymnasieskola vid Yrkesskolan
i Osby kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av Yrkesskolan, Anpassad gymnasieskola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Namnbyte

Den 1 juli 2023 genomförde Skolinspektionen ett namnbyte från *regelbunden* kvalitetsgranskning till *planerad* kvalitetsgranskning. Detta påverkar ingenting vad gäller granskningens innehåll och genomförande.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fem områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i *hög utsträckning*, i *flera delar* eller i *låg utsträckning*. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Yrkesskolan, Anpassad gymnasieskola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla sin ledning av det pedagogiska arbetet för att skapa en mer tillgänglig lärmiljö och möjliggöra för flexibilitet.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver, under rektors ledning, utveckla det aktiva lärarstödet genom att överväga vilka hjälpmedel som ska användas i undervisningen.

Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet

Skolan arbetar i flera delar för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tillsammans med lärarna utveckla former för att eleverna ska ingå i sociala sammanhang tillsammans med andra elever.

Bedömning och betyg

Skolan bedriver i flera delar ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver se till att lärarna samverkar kring bedömningsfrågor i syfte att öka likvärdigheten samt sin bedömarkompetens.

Huvudmannens styrning och stöd

Huvudmannen stödjer i flera delar skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver utveckla arbetet med att göra självständiga bedömningar av verksamhetens kvalitet som bygger på analys av resultat, förutsättningar och behov.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 18 oktober 2024 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2023:6908) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 4, 5, 9 - 10 §§, 2 kap. 9 - 10 och 34 §§, 4 kap. 4–7 §§, 18 kap. 2-3, 8, 17, 19 a och 22 §§ och 19 kap. 15 § skollagen (2010:800).

Läroplan för anpassade gymnasieskolan (GySär13), 1 Skolans värdegrund och uppgifter, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper och 2.6 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation, men utvecklingsområden finns.

Uppföljning, analys och förbättringsåtgärder

Granskningen visar att rektorn har gjort vissa bedömningar av undervisningens kvalitet men bedömningen görs utifrån en begränsad bild av verksamheten. Av intervjuer med rektorn, lärare och inkommen dokumentation framgår att rektorn har god kännedom om skolformen och verksamhetens behov men rektorn har ännu inte skaffat sig en fullständig bild av resultat, förutsättningar och undervisningens genomförande.

Rektorn, som påbörjade sin anställning vid årsskiftet, har tagit del av tidigare dokumentation, såsom den uppföljning av resultat kopplat till kunskaper och trygghet som funnits, dokument kopplade till det arbetsplatsförlagda lärandet (APL) samt har genom samtal och deltagande i möten skaffat sig en bild av hur undervisningen bedrivs och de förutsättningar som ges. Rektorns kunskap kring hur undervisningen

genomförs är dock begränsad eftersom rektorn ännu inte genomfört lektionsobservationer hos samtliga lärare. Rektorn har också konstaterat att tidigare uppföljning inte varit tillräcklig för att rektorn exempelvis ska kunna bedöma om syftet med utbildningen uppfylls. Utifrån rektorns analys av de befintliga underlagen är rektorns bedömning att lärarna generellt arbetar för en struktur i undervisningen som gynnar eleverna, att det finns goda relationer mellan lärare och elever samt att det finns ett tydligt ledarskap i klassrummet. Däremot saknas tydliggörande pedagogik i undervisningen och det är individberoende med vilken kvalitet som undervisningen genomförs.

Granskningen visar vidare att utifrån rektorns bedömningar av verksamheten, planerar rektorn för genomförande av förbättringsåtgärder. Av intervju med rektorn, lärare samt inkommen dokumentation framgår att rektorn identifierat vissa utvecklingsområden. Det handlar om att skolenheten behöver arbeta mer med tydliggörande pedagogik och utveckla bedömningsarbetet men också att det finns behov av att generellt arbeta för att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet och organisationen. Utifrån de identifierade utvecklingsområdena har rektorn initierat vissa förbättringsåtgärder. Tidigare underlag för analys av resultat har inte varit tillräckliga för att kunna följa upp om syftet med utbildningen uppfylls eftersom de endast fokuserat på att följa upp elevernas betyg. Rektorn har därför påbörjat ett arbete för att tydligare följa upp elevernas progression. Lärarna har fått i uppdrag att arbeta med individuella progressionsanalyser inför utvecklingssamtalen vilka kollegiet därefter ska använda för att undersöka progression kopplat till elevgrupper och ämne. Progressionsanalyserna ska rektorn sedan använda för att göra analyser på organisationsnivå. Rektorn har också utifrån sin analys genomfört vissa organisatoriska förändringar för att underlätta för samverkan i planering och bedömning för lärare, däribland sett till att lärare genomför en högskolekurs gällande kunskapsbedömning inom anpassade skolformer samt en kurs om rättssäker betygssättning. Arbetet för att utveckla bedömningen och betygssättningen utgår ifrån att rektorn noterat att lärarnas legitimation inte omfattar den anpassade skolformen. Rektorn har också sett till att samordna och förstärka organisationen kopplat till arbetsplatsförlagt lärande (APL) och studie- och yrkesvägledningen eftersom hen ser en vinst i att kombinera dessa två funktioner.

Ledning och organisation

Granskningen visar att rektorns pedagogiska ledning och organisation är otydlig för delar av personalen vilket försvårar möjligheterna att skapa en tillgänglig lärmiljö och skapa flexibla lösningar för eleverna. Av intervjuer med lärare, elevhälsan samt rektorn framgår att rektorn har tankar kring hur organisationen kan förstärkas så att den

möjliggör för flexibilitet och lärmiljön blir mer tillgänglig, men arbetet har ännu inte lett till konkreta insatser och är inte förankrat bland personalen. Förutom nationella program som finns på skolan idag, kommer skolan även erbjuda individuella program från och med hösten. Förutsättningarna för elever att läsa flexibelt, det vill säga en kombination av ämne och ämnesområde, har hittills varit begränsade. Det har också funnits ett visst motstånd mot det på enheten men i och med denna organisatoriska förändring ser rektorn möjligheter att ändra detta. Däremot finns det och har funnits elever som samläser kurser i gymnasieskolan tillsammans med de elever på introduktionsprogrammet individuellt alternativ (IMA) som också har undervisning på Yrkesskolan. Exempelvis har elever som läser på programmet för administration, handel och varuhantering getts möjlighet att läsa kurser i gymnasieskolan kopplade till Ung Företagsamhet. Rektorn har också tillsett att lärarna analyserat vilka kurser som går att samläsa och inte, för att lättare kunna organisera utbildningen för eleverna. Den fysiska miljön och lokalerna är i huvudsak tillgängliga och ändamålsenliga för den undervisning som bedrivs för tillfället men i och med utökningen med individuella program kommer andra lokal- och personalmässiga behov finnas. Både rektorn och huvudmannen är införstådda i detta och arbetar med frågan. Rektorn beskriver att skolan behöver skapa sig en gemensam plattform kring vad en tillgänglig lärmiljö är, vilket också hör samman med användande av pedagogiska hjälpmedel och läverktyg (se vidare området *Undervisning*). Rektorn har till exempel noterat att det saknas hjälpmedel men har inte kartlagt varför eller vilka insatser som krävs för att öka insikten i om och varför de ska användas. Rektorn har ännu inte heller skapat förståelse hos samtlig personal varför och på vilka grunder dessa förändringar behöver genomföras.

Granskningen visar vidare att rektorn inte har kartlagt lärarnas styrkor och behov kopplat till deras nuvarande kompetens och inte heller vet hur det i sig påverkar kvaliteten på lärarnas undervisning. Av intervjuer med rektorn, lärare samt inkommen dokumentation framgår att rektorn planerar för att använda lärarna utifrån den erfarenhet och kompetens som de har. Huvuddelen av de anställda lärarna har lärarlegitimation för undervisning i gymnasieskolan, däremot har de inte en lärarlegitimation som omfattar anpassad gymnasieskola. Erfarenheten kring att undervisa målgruppen varierar. Rektorn har identifierat detta och uppmuntrar vidareutbildning och planerar för vissa kompetenshöjande insatser kopplad till den anpassade skolformen, exempelvis inom bedömning. Rektorns kunskap kring lärarnas behov bygger dock i huvudsak på formell dokumentation av behörighet och legitimation och rektorn vet därför inte hur det påverkar den undervisning som bedrivs eller vilka specifika kompetensutvecklingsbehov enskilda lärare har.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla sin ledning av det pedagogiska arbetet för att skapa en mer tillgänglig lärmiljö och möjliggöra för flexibilitet.

Granskningen visar att rektorn har tankar kring hur organisationen kan förstärkas så att lärmiljön blir mer tillgänglig och möjliggör för flexibilitet men att arbetet ännu inte har lett till konkreta insatser. Rektorn har inte heller kunskap kring vilken specifik kompetens varje lärare har eller vilket stöd de behöver. Avsaknad av sådan inblick försvårar möjligheterna för rektorn att organisera det pedagogiska arbetet så att det i högre grad bidrar till en tillgänglig lärmiljö och flexibilitet.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att i första hand kartlägga de förutsättningar som finns på enheten i form av behov kopplat till den tilltänkta organisationen och en mer tillgänglig lärmiljö, både ur ett pedagogiskt, fysiskt och socialt perspektiv. Likaså behöver elevernas eventuella behov av att läsa flexibelt undersökas. Rektorn behöver också ta reda på vilken specifik kompetens som lärarna besitter och vilka eventuella behov av stöd som finns för att den pedagogiska personalens kompetens ska matcha de behov som finns inför kommande organisation. En förutsättning för att arbetet ska lyckas är att rektorn, med stöd av huvudmannen, arbetar för att skapa en samsyn bland personalen kring de planerade åtgärderna.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 §, 18 kap. 2 och 8 §§ skollagen.

4 kap. 1 a § gymnasieförordningen (2010:2039).

GySär13, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1

Kunskaper, 2.2 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.4

Utbildningsval - arbete och samhällsliv och 2.6 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt, men utvecklingsområden finns.

Strukturerad undervisning

Granskningen visar att undervisningen i huvudsak är strukturerad och att lärarna tydliggör syftet med olika arbetsmoment. Av intervjuer med elever, lärare, rektorn samt lektionsobservationer framgår att lektionerna innehåller välkända moment och arbetssätt för eleverna. Lärarna bygger undervisningen på att eleverna ska känna igen sig från tidigare lektioner genom att repetera och återkomma till moment eller tidigare kunskap för att befästa kunskaperna hos eleverna. Lärarna arbetar också med tydlig struktur över en längre period, exempelvis genom att inleda lektioner med att titta på något gemensamt, sedan läsa och skriva tillsammans och så fortsätter det arbetssättet över en längre tid. Lärare försöker befästa strukturen för arbetssättet så att eleverna ska komma in i det och bli trygga med det. Vidare framgår att lärarna aktivt arbetar med att tydliggöra syftet med olika arbetsmoment i undervisningen. Lärarna presenterar syftet utifrån elevernas nivå och konkretiserar ofta syftet genom att koppla undervisningen till elevernas framtid och intressen och berättar varför det undervisningen behandlar är av vikt. Lärarna ser det som en del i att öka elevernas motivation och att det också handlar om att elever som tycker att något är svårt har lättare att förstå vad de ska lära sig om någon berättar varför. Som en inledning till ett arbetsområde får eleverna exempelvis ge exempel på när och varför de ska kunna mer i ämnet och skriva det på tavlan, sedan fotograferar läraren tavlan och återkommer sedan till det under undervisningens gång som en påminnelse. Lärarna är tydliga med att målet är att eleverna ska klara skolan men också klara sitt vardagsliv efter skolan och kopplar syftet till det. Det handlar om att göra undervisningen verklighetsnära, exempelvis genom att koppla matematikundervisningen till när eleverna ska handla mat. En del lärare förklarar betygskriterierna och går igenom vad eleverna ska lära sig i relation till dem medan lärare i andra kurser inte alltid visar betygskriterier utan istället exempelvis pratar om varför en viss skruv måste vara på en viss plats för att annars blir arbetet i slutändan helt fel. För att skapa förutsättningar för lärande i APL ger lärarna information till handledaren om elevens behov och förutsättningar. Lärarna diskuterar också syftet med APL med eleverna. Samtidigt som undervisningen för eleverna i huvudsak är strukturerad och välbekant med koppling till syftet finns inte en gemensam bild i personalgruppen kring hur strukturen ser ut eller ska vara, inte heller gemensamma forum för att diskutera det. Det leder till att det blir personbundet hur väl strukturerad undervisningen blir för eleverna.

Granskningen visar vidare att undervisningen främjar ett gemensamt lärande genom att eleverna får samarbeta och lära tillsammans. Av intervjuer med elever, lärare och lektionsobservationer framgår att lärarna ser till att det finns moment i undervisningen där eleverna får samarbeta med varandra. Detta är en del i att förbereda eleverna för ett yrkesliv där arbeta i grupp ofta förväntas. Lärarna överväger

när och om det är lämpligt med par- eller grupparbete och vilka grupperingar som är lämpliga. Gruppindelningar görs på olika sätt beroende på om det är en uppgift där eleverna behöver vara på samma nivå kunskapsmässigt eller om detta inte är nödvändigt. Eleverna får också ofta arbeta i grupp och par för att lära sig av varandra och öva den sociala färdigheten.

Varierad och stimulerande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är varierad med en god balans mellan uppgifter och aktiviteter som stimulerar och bidrar till progression. Av intervjuer med elever, lärare, elevhälsan samt lektionsobservationer framgår att lärarna arbetar medvetet med variation för att öka elevernas motivation. Lärarna planerar för att lektionerna ska innehålla variation men ställer det också i relation till elevgruppens behov av förutsägbarhet. Variationen sker därför oftast inom lektionspasset, inte mellan lektionerna, där eleverna framförallt får öva på att ta till sig lektionsinnehållet genom olika arbetssätt och arbetsformer. Lärarna ser till att undervisningen exempelvis innehåller såväl teoretiska som praktiska moment men också olika aktiviteter såsom lärargenomgångar, enskild läsning, gruppdiskussioner, gestaltningar, film, övningar och spel. Som ett led i att stimulera elevernas intresse och motivation ger lärarna ofta exempel utifrån vad eleverna är intresserade av och knyter an undervisningen till det. Det kan exempelvis handla om att använda elevers intresse för bilar i matematikundervisningen eller att lärarna kopplar lektionsinnehållet till konkreta exempel som eleverna stött på under sin APL. Lärare kopplar också ihop arbetsmoment och lärtillfällen med vardagsnära händelser eller uppgifter, som exempelvis att eleverna får räkna ut vad inträdet för en familj kostar till simhallen, eller att eleverna utifrån sitt studiebesök på en mässa får reflektera över vad de lärt sig. Vidare ser lärarna till att eleverna får arbeta med uppgifter som utmanar och bidrar till progression utifrån deras olika behov. En del elever kan exempelvis skriva en argumenterande text på egen hand medan andra presenterar en åsikt som man hjälps åt att skriva ner. Lärarna låter ofta eleverna arbeta med samma arbetsområde men på olika sätt; de har en gemensam inledning och sedan får eleverna olika uppgifter som lärarna ibland styr och eleverna ibland får välja. Emellanåt handlar det om att starta med en lättare nivå på uppgifterna för att eleverna ska få lyckas och därefter ökar sedan svårighetsgraden i syfte att öka elevernas självförtroende allteftersom. Elever som behöver utmaningar kan få mer avancerade uppgifter men lärarna arbetar också med att utmana genom att eleverna får testa ett annat arbetssätt. Fungerar det inte, utvärderas arbetet och sedan provar lärarna arbetssättet igen för att få syn på och öka elevens progression. Utifrån en kartläggning av elevernas kunskaper och förutsättningar har också lärare i vissa ämnen valt att dela in eleverna i olika grupper som antingen bygger på kunskapsnivå eller vad som bäst fungerar för eleverna socialt.

Grupperna sätts ihop utifrån att eleverna både lyfter och lär sig av varandra med syftet att alla ska nå som långt som möjligt. Grupperna är inte statiska utan bygger på de styrkor och svagheter som respektive elev har inom ett arbetsområde.

Granskningen visar vidare att eleverna ges ett aktivt lärarstöd i undervisningen men att stödet inte fullt ut är anpassat för samtliga elever. Av intervjuer med elever, lärare, rektorn samt lektionsobservationer framgår att lärarna stödjer elevernas läroprocesser i undervisningen. Lärarna ger tydliga och upprepade instruktioner, ofta både skriftligt och muntligt. När eleverna arbetar självständigt eller tillsammans med andra elever är lärarna engagerade i att stötta eleverna i deras lärande genom att exempelvis ställa frågor och ge ledtrådar till hur eleverna ska tänka vidare, uppmärksamma eventuella problem och inaktivitet och uppmuntra och ge elever beröm för deras insatser. Lärarna är konsekventa med att upprepa instruktioner för att se till att alla förstått. Flera lärare arbetar också med att kontinuerligt ge återkoppling på vad eleverna gjort, vad de lärt sig och återberättar och kopplar ihop med vad de pratat om tidigare för att eleverna ska kunna dra paralleller och komma ihåg. Lärarstödet kan också handla om att ge eleverna anpassat stöd utifrån deras förutsättningar. I ett yrkesämne beskriver lärare att det handlar om att exempelvis ställa olika typer av frågor till eleverna för att lotsa dem framåt. I yrkesämnena handlar lärarstödet ofta om att lärarna visar och låter eleverna testa, ibland används bildstöd och än fler instruktioner. Däremot framgår av samtliga intervjuer att hjälpmedel eller lärverktyg sällan används i undervisningen som ett kompletterande och alternativt sätt att ge aktivt lärarstöd, trots att det stöd som ges inte är fullt ut anpassat för alla elever. Tecken används exempelvis inte. Det finns tillgång till vissa hjälpmedel såsom bildstöd, timstockar, och sittdynor men det saknas en samsyn kring om och hur dessa stöd ska användas. Lärarna tycker inte heller att vissa hjälpmedel passar deras elever. Även om exempelvis lektionens schema står på tavlan finns det elever som inte kan läsa och ta del av den skriftliga informationen som ges vilket gör att det kan finnas en risk för att elevernas stöttning uteblir. Avsaknad av gemensamma och/eller individanpassade hjälpmedel beror på att kunskapen kring hur och varför hjälpmedel kan användas som ett stöd för eleverna i en specifik inlärningsituation inte finns hos samtlig personal, enligt lärare och rektorn. Vissa lärare ser fördelar med att använda hjälpmedel för att göra undervisningen mer tillgänglig för samtliga elever och efterfrågar också tillgång till vissa hjälpmedel medan andra lärare efterfrågar mer kunskap innan de kan göra ett sådant avvägande.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver, under rektors ledning, utveckla det aktiva lärarstödet genom att överväga vilka hjälpmedel som ska användas i undervisningen.

Granskningen visar att eleverna får ett aktivt lärarstöd i undervisningen genom att lärarna tydliggör instruktioner och begrepp, men alla elever kan inte tillgodogöra sig undervisningen enbart genom detta stöd. Hjälpmedel används generellt inte, och samtliga lärare förstår inte syftet med att använda dessa. Det finns därför en risk att inte alla elever får de förutsättningar som krävs för att tillgodogöra sig undervisningen.

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna, under ledning av rektorn, undersöker vilka behov av individanpassade och generella hjälpmedel som kan vara till gagn för elevernas utveckling. I arbetet bör elevhälsan bidra med sin kompetens. Lärarna behöver kunna erbjuda alternativa och kompletterande sätt att kommunicera för att samtliga elever ska kunna ta del av och förstå innehållet i undervisningen. För att lärarna ska kunna utveckla sin kompetens och trygghet med att använda olika hjälpmedel och förstå syftet med dem behöver rektorn se till att personalen får nödvändig kompetensutveckling.

Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet**Författningsstöd**

1 kap. 4–5 och 10 §§, 3 kap. 2 §, 5 kap. 3 §, 6 kap. 6–8 §§, 18 kap. 2–3 och 19 a §§ skollagen.

GySär13, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper, 2.2 Normer och värden, 2.3 Ansvar och inflytande, 2.4 Utbildningsval - arbete och samhällsliv och 2.6 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet, men utvecklingsområden finns.

Deltagande i samhällsliv

Granskningen visar att lärarna planerar utbildningen så att eleverna får goda förutsättningar att bli delaktiga i yrkes- och samhällslivet. Av intervjuer med elever, lärare, elevhälsan samt rektorn framgår att arbetet med att förbereda eleverna för framtida yrkes- och samhällsliv framförallt utgår ifrån att ge eleverna APL inom yrken

och branscher som eleverna är intresserade av och där det finns möjlighet att få arbete efter skolgången. Det finns ett tydligt mål på skolan att eleverna ska känna att de har en plats i samhället och ett socialt umgänge som är både tryggt, igenkännbart och utvecklande. Som ett led i att nå det målet har skolan lagt mycket tid på att anpassa och forma undervisningen utifrån den verklighet som eleverna möter på sina APL platser. Lärarna förklarar syftet med APL för både elever och handledare och är tydliga med vad som krävs av handledaren för att möta eleverna på bästa sätt i form av tid, stöd och upprepningar. Handledaren kan också få stöd i form av handledarkurser. Lärarna arbetar aktivt med att samtliga elever ska kunna klara av att genomföra APL och justerar både tiden och platsen för APL utifrån elevernas individuella behov och förutsättningar. Lärarna förstår vikten av att eleverna får göra APL utifrån sina förutsättningar och har pratat med eleverna kring framtidsstro och drömmar men också vilka begränsningar som finns utifrån elevernas funktionsnedsättning. Förutom APL genomförs olika former av studiebesök. Lärare beskriver att de exempelvis varit på en avfallsanläggning och gjort ett mässbesök. Studiebesöken kopplas till delmoment i kurserna och till uppgifter i de specifika ämnena. När eleverna tar examen finns upprättade kontakter och samarbete med arbetsförmedlingen och daglig verksamhet där även studie- och yrkesvägledaren deltar. Däremot har studie- och yrkesvägledaren i övrigt inte deltagit i planeringen av APL eller i arbetet med att förbereda eleverna för yrkes- och samhällsliv utan ansvaret har legat på en lärare som även fungerat som APL-samordnare. Rektorn har därför sett till att studie- och yrkesvägledaren framöver även kommer ansvara för samordningen kring APL för att därigenom knyta studie- och yrkesvägledaren närmare arbetet kring att utveckla elevernas delaktighet i samhället.

Granskningen visar vidare att undervisningen och de aktiviteter som syftar till att förbereda elever för kommande yrkes- och samhällsliv också innehåller inslag som utvecklar elevernas förmåga att hantera en digital vardag och motverkar att elevernas yrkesval begränsas av kön. Av intervjuer med lärare och elever framgår att lärarna exempelvis arbetar med vardagsekonomi, pratar om budget och bankkonto och låter eleverna använda digitala betaltjänster. I undervisningen ingår också träning kring kommunikation och digital kompetens genom diskussioner kring hur man skyddar sig på nätet och beter sig i sociala medier. Skolan arbetar också med att försöka få eleverna att vidga sin uppfattning om vad man kan eller inte kan göra, till exempel genom att prata om att även tjejer kan arbeta med bilar, och personal arbetar med jämställdhetsfrågor utifrån diskrimineringsgrunderna tillsammans med eleverna. En del av skolans mål med APL är också att eleverna ska få testa olika yrkesinriktningar för att motverka stereotypa föreställningar om kön, vilket i praktiken dock inte alltid varit genomförbart då det finns en begränsning i antalet APL-platser.

Trygghet i sociala sammanhang

Granskningen visar att det finns ett arbete för att skapa trygghet på skolan men det saknas ett aktivt arbete för social gemenskap utanför den egna undervisningsgruppen. Av intervjuer med elever, lärare, elevhälsan, rektorn samt inkommen dokumentation framgår att elevernas upplevelse av trygghet kartläggs via enkäter samt att trygghetsvandringar genomförs. Lärarna och resurspedagogen har också goda och nära relationer med eleverna där de ofta får veta om något händer eller oroar eleverna. Resultaten av kartläggningen analyseras och förebyggande åtgärder sätts in om kartläggningen visar sådana behov. För att skapa trygghet arbetar lärarna mycket med att förbereda eleverna inför APL och är noga med att matcha APL-plats med elev och upprätthålla goda relationer med handledarna. I förberedelsen ingår också att arbeta med samma moment i skolan som eleverna ska göra på APL till dess att eleven behärskar momentet. Lärarna ser också till att träna begrepp som hör till yrket på lektionerna för att eleverna ska vara väl förberedda, vilket lärarna menar ökar elevernas självförtroende och trygghet. Som en del i det främjande trygghetsarbetet genomförs även uppstarts dagar för att eleverna ska lära känna varandra, samt utflykter och vissa samarbetsövningar. Det gemensamma elevcaféet är en samlingsplats där alla elever har möjlighet att vistas tillsammans med elever på IM och Komvux. Personal har också gjort vissa överväganden kring när och i vilka sammanhang eleverna på anpassad gymnasieskola möter andra elever, exempelvis i matsalen där också eleverna på nationella program i gymnasieskolan äter. Däremot saknas i övrigt samverkan med andra skolor, såsom den närliggande gymnasieskolan eller andra anpassade gymnasieskolor, i syfte att gynna elevernas sociala gemenskap.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tillsammans med lärarna utveckla former för att eleverna ska ingå i sociala sammanhang tillsammans med andra elever.

Granskningen visar att det saknas sammanhang där eleverna kan träffa andra elever som inte går på Yrkesskolan. Om eleverna inte får träna på att umgås med elever som finns utanför den egna undervisningsgruppen finns en risk för att den sociala tryggheten begränsas.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn tillsammans med lärarna diskuterar vilka aktiviteter och i vilka sammanhang som eleverna på den anpassade

gymnasieskolan kan träffa andra elever. Eleverna bör ges möjlighet att i styrda sammanhang få träffa andra elever, exempelvis elever på den närliggande gymnasieskolan eller elever som går på andra anpassade gymnasieskolor. Syftet med mötena bör vara att eleverna utvecklar sin sociala gemenskap. Det kan handla om att delta i gemensamma aktiviteter eller att vara delaktiga i skolövergripande grupper.

Bedömning och betyg

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 2 kap. 9 och 10 §§, 3 kap. 3, 5 och 7 §§, 18 kap. 2, 19 a och 20 §§ och 19 kap. 22–27 §§ skollagen.

8 kap. 22 a–22 c §§, 18 kap. 22–24 och 26–26 a §§ gymnasieförordningen.

GySär13, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning, Kunskaper och lärande, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.4 Utbildningsval - arbete och samhällsliv, 2.5 Bedömning och betyg och 2.6 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan bedriver i flera delar ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens, men utvecklingsområden finns.

Fortlöpande bedömning

Granskningen visar att flera lärare fortlöpande bedömer elevernas kunskapsutveckling och återkopplar bedömningarna till eleverna, men det görs med olika frekvens och på olika sätt bland lärarna. Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att lärarna följer upp elevernas progression. Som underlag för bedömning används framförallt olika skriftliga och muntliga underlag, men även de praktiska uppgifterna som genomförs på skolan eller på APL. Dokumentationen av elevernas kunskapsutveckling är dock inte enhetlig och det finns inget gemensamt underlag för dokumentation som alla lärare använder sig av. Vissa lärare skriver ned vad eleverna har visat på lektionerna och dokumenterar sedan på grupp- och individnivå vad de behöver arbeta mer med. En del lärare arbetar också med egentillverkade lärandematriser som ett led i att konkretisera för eleverna vad som krävs för ett visst betyg. Det framgår vidare av intervjuerna att lärarna återkopplar bedömningarna genom att lärarna visar eleverna deras egen progression. Lärarna låter eleverna öva mycket för att träna på momenten och ger sedan återkoppling genom att visa eleverna vad de gjort tidigare och hur det ska se ut. Syftet med att lärarna övar och tränar med eleverna flera gånger är att de vill få syn på progressionen och vad eleverna behöver arbeta vidare med. Vissa lärare

använder elevexempel och modellerar för att tydliggöra. Flera lärare är noga med att visa eleverna vad de gjort och hur de kan utvecklas och pratar individuellt om vad eleverna kan göra för att nå längre eller ett visst betyg. De ger också information till eleverna om betygens funktion kopplat till skolformen. Flera lärare efterfrågar också återkoppling av eleverna om hur de upplevde uppgiften om eleverna inte lyckats så väl, i syfte att utveckla sin egen undervisning. Ibland reflekterar de också tillsammans med eleverna kring hur de ska gå vidare och hur undervisningen var. Vissa lärare ger också återkoppling till eleverna genom att visa på vad de redan kan och uppmana eleverna att de ska visa något på nästa nivå. Återkopplingen är både skriftlig och muntlig, oftast i stunden men också på exempelvis utvecklingssamtal. Samtidigt framgår av intervjuerna att arbetet kring bedömningsfrågor och metoder för likvärdig bedömning överlag ser olika ut hos olika lärare och att det saknas ett enhetligt system att utgå ifrån.

Samverkan

Granskningen visar vidare att det saknas strukturerad samverkan kring bedömningsfrågor och betygssättning. Av intervjuer med lärare samt rektorn framgår att det saknas en kontinuitet och samsyn kring bedömningsfrågor. Även om vissa diskussioner kring tolkning av styrdokumentet förs saknas en samsyn kring detta på skolan. Vissa lärare diskuterar exempelvis värdeorden och betygsnivåer, samplanerar och genomför viss sambedömning utifrån behov, men det bygger på lärarnas egna initiativ och sker inte gemensamt i kollegiet. Vissa förutsättningar i form av tid för samverkan finns samt planerad kompetensutveckling men det saknas forum där lärarna diskuterar hur de arbetar med att följa elevernas progression, tolkar betygskriterier och i övrigt skaffar sig ett gemensamt förhållningssätt i arbetet med bedömning och betygssättning. Lärare ger också uttryck för att det hade varit bra att ha något gemensamt att samlas kring gällande dokumentation kring bedömning.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver se till att lärarna samverkar kring bedömningsfrågor i syfte att öka likvärdigheten samt sin bedömarkompetens.

Granskningen visar att det saknas styrda forum där samtliga lärare samverkar kring bedömning och betygssättning. Avsaknad av ett gemensamt förhållningssätt kring bedömning och betygssättning kan leda till att bedömningarna inte blir likvärdiga.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att arbeta för att utveckla en samsyn kring tolkningar av styrdokument och en gemensam förståelse för betygskriterierna. Arbetet kan med fördel utgå ifrån de inplanerade kompetensutvecklingsinsatserna men behöver förankras och fördjupas så att de lärdomar som dras kommer all personal till gagn. Rektorn behöver se till att tid avsätts för samverkan kring bedömningsfrågor och att tiden används till att inte bara kalibrera bedömningar och prata om betyg utan även om hur elevernas progression kan bedömas och dokumenteras. Samtalen behöver vara strukturerade och följas upp för att syftet med att utveckla samtliga lärares bedömarkompetens ska nås.

Huvudmannens styrning och stöd

Författningsstöd

1 kap. 4 och 9–10 §§, 2 kap. 8–8 a, 11–13, 18, 25, 29 (undantag finns i 2 kap. 27 §§ Förordning [2011:326] om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare) och 34–36 §§, 4 kap. 3 och 8 §§ och 18 kap. 3 § skollagen.

4 kap. 12 och 13 §§ gymnasieförordningen.

GySär13, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Varje skolas utveckling. 2.1 Kunskaper, 2.4 Utbildningsval - arbete och samhällsliv och 2.6 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen stödjer i flera delar skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning, men utvecklingsområden finns.

Självständig aktör, långsiktighet och systematik

Granskningen visar att huvudmannen har identifierat att det tidigare saknats en strukturerad uppföljning av verksamhetens resultat för att kunna göra självständiga bedömningar av kvaliteten. Av intervjuer med rektorn, representanter för huvudmannen samt inkommen dokumentation framgår att huvudmannen inte har kunnat skaffa sig en bild av verksamhetens kvalitet utifrån tidigare uppföljning. Huvudmannen har identifierat att uppföljningen av den anpassade gymnasieskolan i kommunen tidigare varit eftersatt då man exempelvis inte följt upp elevernas resultat utifrån ett för skolformen anpassat sätt. Huvudmannen har tagit del av vissa betygsresultat och resultat kopplat till trygghet men huvudmannen har inte skaffat sig den information som behövs för att kunna göra en självständig analys och bedöma kvaliteten och vilka utvecklingsbehov som finns. Huvudmannen har exempelvis inte följt upp om syftet med utbildningen uppfylls eller vad som händer efter att eleverna avslutat sin utbildning. Dokumentationen har också varit bristfällig och enligt huvudmannens representanter har de slutsatser som tidigare dragits byggts på

tyckanden som saknar belägg. Med anledning av detta har huvudmannen nu inlett en översyn av det systematiska kvalitetsarbetet och utarbetat ett årshjul där olika delar i läroplansuppdraget kommer att följas upp. Förutom kunskapsresultat handlar det också om resultat kopplat till bedömningar, normer och värden samt övergångar och samverkan. Huvudmannen planerar också för att genomföra kvalitetsdialoger med verksamheten. Resultatet av dessa uppföljningar kommer sedan att ligga till grund för huvudmannens analys som kommer att genomföras i september.

Granskningen visar vidare att huvudmannen i vissa avseenden arbetar långsiktigt för att skapa goda förutsättningar för verksamheten. Av intervju med rektorn, representanter för huvudmannen samt inkommen dokumentation framgår att huvudmannen har kännedom om de förutsättningar för undervisningen som finns. Huvudmannen har också genomfört vissa organisatoriska och strukturella förändringar för att stärka upp den anpassade gymnasieskolan vilka på sikt ska ge resultat. Framförallt handlar det om att se till att det finns en rektor som har god kunskap om skolformen och som ansvarar både för anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola vilket också ska skapa bättre förutsättningar för personalens samverkan mellan skolenheterna. Därutöver tillkommer en ny områdeschef för den anpassade skolformen som ett extra stöd till skolledningen. Huvudmannen har också identifierat behov av att säkerställa att den struktur som finns kopplat till schema och elevernas undervisningstid ses över. Det är också ett politiskt beslut taget om att starta upp individuella program inom anpassad gymnasieskola på skolenheten så att samtliga elever som tillhör målgruppen kan få undervisning i kommunen. Det kommer i sig kräva att lokalerna ses över och anpassas än mer vilket huvudmannen arbetar med att lösa. Huvudmannen har långtgående diskussioner om vilka lokaler som kan användas och hur eventuella lösningar kan se ut, bland annat ser man över om det finns förutsättningar att nyttja en annan skolas lokaler vilket också skulle kunna gynna samverkan med andra skolor. Huvudmannen har en tydlig bild av vad som krävs för att lokalerna ska vara funktionella och anpassade på sikt. Däremot framgår att trots att huvudmannen har viss kännedom om vilka kompetenser som finns i personalgruppen har inte huvudmannen kommit fram till hur de ska arbeta för att öka kompetensen och på vilket sätt de kan underlätta för vidare studier. Huvudmannen har inte heller gjort någon inventering av eventuella behov av utrustning och lärverktyg, annat än konstaterat att det finns behov av investeringar.

Behovsanpassat stöd till rektor och skolenhet

Granskningen visar att huvudmannen ger rektorn ett anpassat stöd utifrån sin kännedom om verksamheten och rektorns behov. Av intervjuer med rektorn och representanter för huvudmannen framgår att huvudmannen är väl insatt i rektorns behov och förutsättningar utifrån kontinuerliga avstämningar och möten. Det finns också ett stort intresse från förvaltningens sida att utveckla den anpassade skolan i kommunen. Rektor deltar i rektorsmöten, chefsträffar och andra mötessammanhang och det finns centrala stödfunktioner såsom den centrala elevhälsan och juridiskt stöd

att tillgå. Det finns också planer på att rektorn ska delta i nätverksträffar med andra rektorer. Utifrån rektorns behov har huvudmannen främst gett konkret stöd kopplat till tjänsteplanering, rekrytering och personalfrågor. I pedagogiska frågor har huvudmannen mer fungerat som bollplank. Huvudmannen ger också rektorn ett visst stöd kopplat till att underlätta samverkan med samhället och andra skolformer. I och med att rektorn också är rektor på anpassad grundskola ser huvudmannen att det kan gynna kontakterna däremellan kopplat till samverkan och personal. Huvudmannen ser också behov av att få till ett mer aktivt samarbete med gymnasieskolan för att gynna elevernas möjligheter till att läsa flexibelt. Tidigare har eleverna bara läst flexibelt inom Yrnesskolan men nu kommer det även att vara ett samarbete med övriga program i gymnasieskolan. Kommunen har för övrigt ett gott samarbete med näringslivet och angränsande kommuner, likaså finns samarbete över förvaltningsgränserna i syfte att öka elevers sysselsättningsgrad. Dessa samverkansfunktioner bistår huvudmannen med och de är viktiga i arbetet med att öka skolans kontakter med omgivande samhälle.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver utveckla arbetet med att göra självständiga bedömningar av verksamhetens kvalitet som bygger på analys av resultat, förutsättningar och behov.

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannens styrning av den anpassade gymnasieskolan varit svag. Huvudmannen har också identifierat ett behov av att förstärka uppföljningen och analysen av verksamheten. Utan tydlig uppföljning och analys blir det svårt för huvudmannen att ta sitt ansvar för att se till att verksamheten håller god kvalitet.

Skolinspektionen rekommenderar därför huvudmannen att utveckla sin uppföljning och analys i syfte att kunna göra självständiga bedömningar av verksamhetens kvalitet. Huvudmannen kan med fördel utgå ifrån det planerade årshjulet. Förutom resultat kopplade till kunskaper och normer och värden är det också väsentligt att huvudmannen följer upp vad elever gör efter att de fullföljt utbildningen för att kunna avgöra om syftet med utbildningen uppnås. Den fördjupade uppföljningen och analysen behöver sedan ligga till grund för huvudmannens självständiga bedömningar av kvaliteten på utbildningen. Huvudmannens självständiga bedömning är av vikt för att huvudmannen ska kunna avgöra vilka satsningar som behöver göras för att på sikt ge de bästa förutsättningarna för skolenheten.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Sundman Marknäs

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Sundman Marknäs

X Jenny Fahlman

Föredragande

Signerat av: Jenny Fahlman

I handläggningen av ärendet har även utredare Anna Johansson medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Fem lektionsobservationer.
- En gruppintervju med elever.
- Två gruppintervjuer med lärare och resurspedagog.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor.
- En gruppintervju med representanter för huvudmannen.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden, respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder och styr rektorn skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation? Inom detta område granskas hur rektorn arbetar med uppföljning, analys och förbättringsåtgärder och hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att utvecklas så långt som möjligt? I detta område granskas om undervisningen är varierad och stimulerande samt om den är strukturerad.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet? I detta område granskas hur skolan arbetar med social delaktighet och att skapa trygghet.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning bedrivs ett regelbundet och systematiskt arbete med att bedöma, analysera och dokumentera elevernas kunskaper i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling? I detta område granskas hur skolan arbetar med fortlöpande bedömning och samverkan i bedömningsarbetet.

Bedömningsområde 5: I vilken utsträckning stödjer huvudmannen skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning? I detta område granskas huvudmannen som självständig aktör, om det sker ett långsiktigt och systematiskt utvecklingsarbete, huvudmannens behovsanpassade stöd till rektor och om det sker en samverkan mellan skolformer och det omgivande samhället.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 6 och 7 mars 2024. En digital intervju med huvudmannens representanter genomfördes den 8 mars. Besöket genomfördes av utredarna Jenny Fahlman och Anna Johansson.

Den anpassade gymnasieskolan, Yrkesskolan, är belägen i Osby kommun. Skolan har elever på de nationella programmen administration, handel och varuhantering, programmet för fastighet, anläggning och byggnation, programmet för fordonsvård och godshantering samt programmet för hälsa, vård och omsorg. På skolenheten finns 17 elever.